

Wspólnotowe poszukiwania

Kongresy dydaktyczne mają już swoją tradycję. Zapoczątkowano je w Krakowie na Uniwersytecie Jagiellońskim w roku 2013. Następne organizowały: Uniwersytet Śląski w Katowicach w roku 2015, Katolicki Uniwersytet Lubelski w roku 2017, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w roku 2019. Tym dwóm ostatnim patronowała również nasza redakcja. Obecnie – dzięki życzliwości prof. Grażyny Tomaszewskiej, przewodniczącej Komitetu Organizacyjnego V Kongresu Dydaktyki Polonistycznej – publikujemy szkice zaprezentowane na odbytym pod koniec 2022 roku kolejnym naukowo-metodycznym spotkaniu na Uniwersytecie Gdańskim. Jego temat to „Kultura solidarności w przestrzeni edukacyjnej”. W zaproszeniu organizatorzy zauważyli: „bogata historia Trójmiasta zobowiązuje nas do podjęcia zagadnienia kultury solidarności. W ten sposób chcielibyśmy się odwołać do gdańskiej tradycji wolnościowej, ale zarazem zaproponować namysł nad szerszą perspektywą idei solidarności. Takiej, która dawałaby nadzieję na niwelowanie pogłębiających się aktualnie podziałów, w tym wartościujących hierarchizacji, z wpisaną w nie zgodą na poczucie wyższości, wykluczenia, a nawet – jawną lub ukrytą – pogardę.”

Wszystkie te założenia sprawdziły się w kongresowych wykładach, dyskusjach panelowych (zapisy dwóch paneli dydaktycznych zamieszczamy w niniejszym numerze) i w licznych kularowych rozmowach prowadzonych zarówno w Europejskim Centrum Solidarności, w salach Instytutu Filologii Polskiej UG czy Centrum Edukacji Nauczycieli. Dydaktyczna wspólnotowość ujawniła się też dzięki udziałowi w spotkaniu nie tylko akademickich metodyków, literaturoznawców, językoznawców, ale i pisarzy, poetów, osób zajmujących się biologią, fizyką, matematyką czy prawem. Niezwykle ważne było czynne uczestnictwo nauczycieli, studentów i uczniów. Choć temat kongresu wyrastał z niepokojących obserwacji rzeczywistości

społecznej i edukacyjnej, to w Gdańsku pokazywano nie tyle to, co nas dzieli, ale poszukiwano tego, co łączy. Zastanawiano się nad wspólnotowością jako ideą, znaczeniem różnorodności, istotą języka wspólnotowego, szukaniem związków ponad podziałami. Sprzeciwiano się rozmaitego typu wykluczeniom i zamykaniem się w światach osobnych. Rozważano obowiązki wynikające z wielokulturowości oraz niejednorodności współczesnych mediów. Pogłębione refleksje dotyczyły również przełamywania granic antropocentryzmu i niebezpieczeństw łączących się z ideologizacją wartości. Szczegółowych kwestii pojawiło się tak dużo, że nie sposób wymienić w tym krótkim wstępie nawet tytułów kilkunastu sekcji referatowych.

Wielość rozmaitych poruszanych na kongresie problemów obrazuje też układ obecnego numeru „Polonistyki. Innowacji”. Ważny nie tylko dla szkolnej polonistyki temat podejmuje Tomasz Chachulski. Stawiając pytanie o rolę tradycji, uzasadnia zarazem potrzebę czytania tekstów dawnych. Są one – jak przekonuje badacz – wsparciem dla rozważań społecznych, obywatelskich i tych eksponujących istotne wciąż kwestie filozoficzne czy emocjonalne. Młodzi ludzie mogą je odczuć dzięki lekturze utworów dawnych twórców. Zofia Budrewicz proponuje skupienie uwagi wokół znaczenia humanistyki ekologicznej i jej roli w procesie budowania empatycznej świadomości uczennic i uczniów. Analizy choćby wierszy Julina Przybosia, Jacka Podsiadły, Marcina Świetlickiego zaprezentowane w artykule jasno ujawniają taki kierunek interpretacyjny. „Solidarność ze zwierzętami” i „solidarność zwierząt” w literaturze dla dzieci i młodzieży prezentuje natomiast szkic Ryszarda Waksunda. Inne kierunki rozważań wokół spraw wspólnotowych proponują dwa kolejne artykuły – Agnieszki Czyżak oraz Marty Rusek. Pierwsza opisuje rolę opowieści podejmujących tematykę związaną z nurtem wiejskim w prozie polskiej i pewnymi – mówiąc najogólniej – pytaniami wstydliwymi. Druga zaś łączy wybrane utwory literackie z rozważaniami dotyczącymi budowania wspólnoty w przestrzeni szkoły. Dział „Teksty i konteksty” dopełniają kongresowe wypowiedzi badaczy z Ukrainy i Litwy, wprowadzające w aktualną swoistość tych kulturowych obszarów.

Autorzy i autorki, których teksty zamieszczamy w części „W stronę ucznia i studenta”, zapraszają do namysłu nad zagadnieniami wspólnotowości związanymi z kształceniem językowo-kulturowym, co intrygująco czynią Agnieszka Rypel i Beata Udzik. O współczesne media rozszerza tę tematykę Mirosław Wobalis. Edukacyjne skomplikowanie i możliwości związane z wykorzystywaniem sztucznej inteligencji podejmuje dwa – niezwiązane z V Kongresem Dydaktyki Polonistycznej – materiały: artykuł Pauliny Gajosowej oraz zespołowy projekt z „Laboratorium metodycznego”. Ciekawie całość numeru dopełnia adresowana do studentów polonistyki metodyczna propozycja Kamila Barskiego.

Zapraszam PT. Czytelników do lektury całości już 17. numeru „Polonistyki. Innowacji”, co czynię po raz ostatni jako redaktor naczelna pisma. Dlatego też chciałabym podziękować autorkom i autorom, którzy

publikowali na naszych łamach, oraz recenzentkom i recenzentom opiniującym te materiały. Wyrażam wdzięczność radzie naukowej, całej redakcji pisma, a także redaktorkom i redaktorom przygotowującym wcześniejsze wydania tematyczne. To dzięki autorsko – redakcyjnej współpracy udało nam się nie tylko opracować poszczególne numery, ale i zyskać akceptację polskich i międzynarodowych gremiów, czego ostatnim świadectwem jest wprowadzenie „Polonistyki. Innowacji” do globalnej sieci dystrybucji EBSCO Publishing, Inc., z siedzibą w Ipswich w USA. Niewątpliwie zwiększy to zasięg oddziaływania czasopisma, które będzie dostępne we wszystkich bibliotekach uniwersyteckich na świecie korzystających z tej subskrypcji.

Bardzo dziękuję za pomoc, której doświadczyłam w ciągu wielu lat mojej pracy redakcyjnej od osób zajmujących się składem i korektą. Te niełatwe zadania – wymagające czasu na kilkukrotną uważną i rzetelną lekturę poszczególnych tekstów – zawsze wykonywane były z wyrozumiałością dla zdarzających się przecież redakcyjnych opóźnień.

Równocześnie z satysfakcją informuję, że funkcję redaktora naczelnego – od lipca 2023 roku – zechciał przejąć dotychczasowy sekretarz redakcji: prof. UAM dr hab. Krzysztof Koc. Życząc nowemu redaktorowi naczelnemu wielu sukcesów, wiem zarazem, że i jego redakcyjne działania będą z pewnością świadectwem naszej dydaktycznej wspólnotowości.

Maria Kwiatkowska-Ratajczak